

Du hjælper Ukraine bedst ved at sende penge. Så hvorfor vil vi hellere give en brugt jakke?_

På en uge er vi blevet en nation af selvstændige nødhjælpsoperatører.

Illustration: Julie Ravn Hansen, Zetland

Af **Nanna Schelde**

5. marts 2022 | 2 bidrag | 34 delinger | 11 min.

DEN GRÅ FLISEGANG FORAN VILLAEN I VANLØSE er dækket af et bjerg af gennemsigtige plasticsække. Mange af dem indeholder dyner,

overtøj og tæpper doneret af danskere med varme hjerter. Få gader derfra er en anden indsamling af powerbanks i en brun papkasse i gang. De skal med et fly til Østeuropa og forhåbentlig gøre gavn blandt ukrainere på flugt fra krigen.

Og mens indkørslen og papkassen bliver fyldt, er biler, busser og varevogne med private nødhjælpere på vej ad E45 i sydgående retning med det mål at hente flygtninge til Danmark. På blot en uge er vi blevet en nation af private nødhjælpsoperatører. “Vi har modtaget omkring 500, måske 1.000 kubikmeter ærkedansk næstekærlighed,” skriver Jacob Knudsen på Facebook-siden ‘Hjælp Ukraine’, som han selv har startet.

At al den hjælp kommer fra et godt sted, er der ingen tvivl om. For når alt synes meningsløst, føles det for de fleste mennesker både godt og rigtigt at handle og række ud. Gøre noget konkret. Paradokset er, at de gode gestus fra private ikke altid gør helt så meget gavn, som man kunne håbe. I hvert fald i følge forskere og nødhjælpsfolk. Når de bedste intentioner drives af amatører, ender hjælpen ikke altid, hvor den var planlagt. På den måde er den private nødhjælp både en herlig og i nogle tilfælde besværlig tendens. For man må ikke underkende den stærke kraft, der er i et engageret civilsamfund. I nogle tilfælde er det måske mødet med en frivillig, som giver et smil, et tæppe og en varm kop kaffe, som gør den store forskel for en person på flugt.

LAD OS FØRST FÅ DET PÅ DET RENE. Der er ingen tvivl om, at der er et stort behov for hjælp til Ukraine lige nu, hvor antallet af

flygtninge og fordrevne stiger i takt med russernes angreb. Over en million ukrainere er på flugt, og rigtig mange almindelige danskere stiller lige nu spørgsmålet, hvordan man bedst kan hjælpe i Ukraine. Mange føler en trang til at gøre noget *mere* med deres egne hænder. Og det er som udgangspunkt helt vidunderligt at opleve, siger nødhjælpsorganisationerne UNICEF og Røde Kors, der begge har folk i felten i Ukraine.

“Som menneske bliver jeg helt vildt varm om hjertet. Den medmenneskelighed, der vokser frem alle steder lige nu, kan man kun glæde sig over. Det er rørende at opleve, men desværre er det ikke den bedste løsning. I en situation som Ukraines kan den private hjælp gøre mere skade end gavn,” siger kommunikationsdirektør i UNICEF Jakob Colville-Ebeling.

Flere store nødhjælpsorganisationer med mange års erfaring i felten oplever, at de private initiativer i værste fald blokerer for den professionelle nødhjælp, som får vanskeligt ved at nå frem med akut nødhjælp. Som Jakob Colville-Ebeling udtrykker det: “Når de bedste intentioner drives af amatører, ender hjælpen ikke altid det rigtige sted.”

Også hos Røde Kors opfordrer chef for marketing og fundraising Morten Purup Jørgensen til, at hjælpelystne danskere primært sætter deres lid til nødhjælpsorganisationerne frem for selv at køre til Ukraine med brugt tøj og dåsemad.

Helt lavpraktisk opererer Røde Kors i Ukraine lige nu fra beskyttelsesrum og kældre i forskellige byer i det besatte land. Herfra vurderer de hele tiden, hvor behovet for nødhjælp nu

bevæger sig hen. Det ændrer sig nærmest time for time, som flere byer bliver bombet og besat af russerne, fortæller fundraisingchefen i Røde Kors.

“Jeg er sikker på, at der også er nogle af de private initiativer, der gør en forskel, men det er svært at vurdere på forhånd. Hos Røde Kors tager vi udgangspunkt i identificerede behov i felten og dem, vi ved, vi *kan* levere på,” siger han.

Når Røde Kors for eksempel udtaler, at den ukrainske befolkning har brug for tæpper, sengetøj og hygiejneartikler, er det ikke stræklagner, bind og Panodiler fra de private danske hjem, de efterspørger. Det er derimod pengedonationer, så de kan købe stort og effektivt ind. Den anden dag købte katastrofechefen i Røde Kors hygiejne-kits, dyner og sengetøj for 42 millioner kroner. Indkøbene sker lokalt eller i nabolandene omkring Ukraine og skal pakkes i lastbiler med millimeterpræcision, så mest mulig hjælp kan nå frem hurtigst muligt.

“Jeg kan sagtens forstå, at folk gerne vil hjælpe, men vi kan ikke håndtere folks private tøj og sengetøj. Det er alt, alt for ressourcekrævende,” siger Morten Purup Jørgensen.

Og selv om mange af de private initiativer formentlig gør en positiv forskel, kan det altså også være en prop i systemet, når hjælpelystne folk fra hele Europa nærmest kører i konvoj til Ukraine med tøj og ting, de har samlet ind. Og som privatperson kan det være ganske vanskeligt at se initiativet til ende. Hvad

skal der konkret ske med de bjerge af tøj, når man står på grænsen til Ukraine?

LIGE PRÆCIS DEN FØLELSE KENDER GRY RAVN RIGTIG GODT. Da store grupper af flygtninge og migranter i 2015 begyndte at krydse Middelhavet i overfyldte både, mærkede hun et stort behov for at gøre noget. Det personlige engagement voksede på rekordtid til et imponerende privat nødhjælpsprojekt. På blot fem dage fik hun og to andre kvinder organiseret flere hundrede frivillige og fyldt en lagerbygning i Hvidovre med tøj og sko.

I 2015 rejste hun til den græske ø Lesbos med ni containere, to lastbiler, 200 tons tøj, sko og soveposer, der alt sammen var doneret til flygtninge på Lesbos. Hun havde dog ikke helt forudset, hvad der ville ske, når hun stod der på den græske ø med sin enorme private indsamling. Virkeligheden så anderledes ud.

“Det var vildt at komme derned,” siger hun. “Hjemme havde jeg via forskellige Facebook-grupper orienteret mig om, hvad der manglede, men da vi først stod dernede, var det ikke særlig godt organiseret. Så jeg var faktisk sindssygt bange for, at vi ville komme i problemer for at stikke næsen frem.”

Gry Ravn holdt blandt andet møder med borgmesteren på Lesbos og fik rådighed over en lagerbygning midt på øen, hvor de kunne opbevare al nødhjælpen. En lokal fik til opgave at styre udleveringen. Hun fandt ud af, at det er sindssygt besværligt at håndtere tøj og sko. Hvis ikke det bliver pakket rigtigt, risikerer det at mugne.

“Og hver gang der kom en båd ind med 50 bådflygtninge, der skulle bruge sko, skabte det et kæmpe kaos, hvor sko og skrald lå spredt over hele stranden. Det var noget af det, vi ikke havde taget højde for hjemmefra,” fortæller hun.

Alligevel bliver hun provokeret, når hun bliver spurgt, om det så var det værd at stå der på en græsk ø med alt det tøj. I hendes optik kan man ikke entydigt sige, at den professionelle nødhjælp er god, mens den, amatørerne kommer med, er dårlig. For når der om natten kom en båd i land med kolde og forkomne flygtninge, var det i høj grad Gry og de andre frivillige, der tog imod på stranden, gav et smil, et tæppe og et måltid varm mad.

“Den medfølelse handling kan man ikke gøre op i penge. Måske var det smil det vigtigste, de oplevede, da de kom til Lesbos. Det er sundt for vores medfølelse at handle og ikke altid bare vente på politikerne eller organisationerne,” mener Gry Ravn.

“Det gør intet godt for os som mennesker at få at vide, at vores indsats og engagement ikke nytter noget,” siger Gry Ravn, frivillig på Lesbos i 2015.

DE SENESTE MELDINGER FRA GRÆNSEN mellem Polen og Ukraine lyder, at det har udviklet sig til noget, der minder om en

markedsplads. Pressefolk, nødhjælpsorganisationer og privatpersoner med nødhjælp fra en række europæiske lande træder nærmest hinanden over tæerne.

Danske Søren Romlund, der er frivillig i organisationen 'Bevar Ukraine', kører lige nu rundt i en bus og samler flygtninge op ved den polske grænse. I Zetlands Helikopter torsdag i denne uge fortalte han, at det godt kunne være svært for privatpersoner at finde frem til ukrainere, der havde brug for et lift ud. Den danske ambassade i Polen har til flere medier sagt, at der ikke er behov for flere danskere, der kører til grænsen for at hjælpe, selv om det er en smuk gestus.

“Det er meget positivt, at folk vil hjælpe. Men der er rigtig mange ukrainere, som kender folk i Polen, som henter dem ved grænsen. Så behovet er nok ikke så stort,” sagde Malene Bøgesvang, der er souschef ved den danske ambassade i Polen, til TV 2.

Lektor ved CBS Julie Uldam har tidligere beskæftiget sig med civilsamfundets indsats i forhold til flygtninge fra Syrien. På den baggrund er det hendes umiddelbare indtryk, at systemet og ngo'erne indtil videre er bedst rustet til at hjælpe.

“De har bedre overblik og mulighed for at koordinere indsatsen, end vi har som borgere,” siger hun.

Det er én side af historien. En anden fortæller danskere, som befinder sig ved grænsen og er af en helt anden opfattelse. I tweets og Facebook-opslag fortæller de, at køreturen med privat nødhjælp til grænsen *er* det hele værd.

Amalie Bremer, der lige nu befinder sig i Polen for Radio4, skriver løbende på Twitter, hvad der er behov for. Tæt på grænseovergangen ved Medyka siger de frivillige, at der stadig er brug for nødhjælp, skriver hun. “De løber hele tiden tør for ting og sager. Lige nu mangler der især medicin, babymad, toiletartikler, powerbanks og vand. Så I må ikke tro, at I ikke kan hjælpe!”

Da Gry Ravn og hendes frivillige var på Lesbos i 2015, oplevede hun, at de etablerede nødhjælpsorganisationer syntes, at de var irriterende, fordi de blandede sig. De fik at vide, at de stod i vejen.

“Sandheden var jo også, at vi i nogle tilfælde kunne rykke hurtigere end nødhjælpsorganisationerne, fordi vi ikke skulle afvente en politisk dagsorden eller stillingtagen,” siger hun. “Men med tiden fik vi faktisk en god sparring med organisationerne om, hvordan vi kunne hjælpe, for det er jo rigtigt, at det er dem, der har erfaringen.”

NÅR NU FORSKERE, NØDHJÆLPSORGANISATIONER og den danske ambassade ret entydigt siger, at den bedste måde at hjælpe på er at blive hjemme, donere penge og lade de professionelle gøre deres arbejde, hvordan kan det så være, at vi ikke gør det? Hvorfor bliver vi ved med at lede efter sengetøj og flyverdragter og putte dem i plastiksække?

Det har erhvervspsykolog Mette Thingstrup nogle ret gode forklaringer på. Hun er aktuell med bogen *Livsledning – At mestre livets paradokser*. Og det, vi ser nu, er faktisk almindelige

mennesker, der forsøger at mestre det paradoks, at der er udbrudt krig i Europa, som føles meget tæt på.

“Den altruistiske side i os går i gang, særligt når det er så meningsløst. Det er et forsøg på at tage ledelse på de paradokser, der rejser sig. Vi finder mening i det meningsløse ved at prøve at hjælpe,” siger hun.

Fra et psykologisk perspektiv vil man sige, at vores lyst til at hjælpe er en form for altruistisk handling og copingmekanisme, der også er med til at sikre, at vi ikke selv mistrives.

Vil det så sige, at vores ønske om at hjælpe ukrainere også lidt handler om at hjælpe os selv?

Så sort-hvidt kan man ikke se på det, mener Mette Thingstrup. De handlinger, vi ser lige nu, er et godt eksempel på den meget konkrete hjælp, der opstår, når man mobiliserer kræfterne i lokalsamfundet. Udfordringen er bare, at den hjælp, der måske er mest behov for lige nu, er af mere abstrakt karakter. Hvis man donerer penge til en organisation, bliver ens hjælp en mere abstrakt størrelse, og det føles ikke lige så godt.

“Det er nemmere at se og mærke værdien af sine egne konkrete handlinger. Ved at støtte på anden vis kommer du langt væk fra målet,” siger Mette Thingstrup.

**“Vi har brug for en trup, vi kan kalde på,
som er klar til at løse en lang række**

frivillige opgaver,” siger Morten Purup Jørgensen, der er chef for fundraising i Røde Kors.

DEN STORE UDFORDRING LIGE NU ER DERFOR, at vi ikke får kvalt alle de gode viljer, der har rejst sig fra sofaerne over hele landet. For der er en kæmpe kraft i civilbefolkningen. “Så må de simpelthen kanalisere den energi, de mærker fra befolkningen, et andet sted hen,” siger Gry Ravn, der i 2015 rejste til Lesbos med 200 tons tøj, om kritikken fra nødhjælpsorganisationerne. “Det gør intet godt for os som mennesker at få at vide, at vores indsats og engagement ikke nytter noget,” siger hun.

Hvis man gerne vil have følelsen af at hjælpe med sine egne hænder, anbefaler Gry Ravn, at man for eksempel stabler et velgørenhedsarrangement på benene i Danmark, hvor overskuddet går til nødhjælpsorganisationerne i Ukraine. “Sælg din egen kunst, bag dine egne kager, skriv en sang til formålet. Brug de evner, du har, til at gøre godt for andre.”

Erhvervspsykolog Mette Thingstrup er ret enig i det forslag. Lige nu kan man få det indtryk, at det eneste rigtige er at hjælpe de mange ukrainere på flugt. Men egentlig har vi jo hver eneste dag mulighed for at gøre noget godt for andre og bruge vores skaberkraft. Hun henviser til den østrigske psykiater Viktor Frankl, der netop beskrev, at én af vejene til at skabe mening i vores tilværelse er gennem handling. Vi skal være aktører og ikke bare tilskuere til vores eget liv.

“Vi har brug for at holde fast i vores tro på, at mennesker er gode, og at vi kan skabe og ændre på noget – sammen. Frem for at vi bliver modløse og ikke længere tror på, at det er muligt at gøre noget, eller at andre vil os det godt,” siger erhvervspsykologen.

Det korte svar lige nu er altså nok, at man hjælper bedst ved at donere penge til en af de mange humanitære organisationer i Ukraine. Men lige om lidt kan det meget vel være, der også bliver behov for helt konkret håndgribelig hjælp i Danmark, hvis en masse ukrainske flygtninge ender med at komme hertil.

I øjeblikket kontakter mange borgere kommunerne for at tilbyde deres hjælp til at huse flygtninge fra Ukraine. I nogle kommuner også på direkte opfordring. Som i Furesø Kommune, hvor borgmester Ole Bondo Christensen (S) forleden opfordrede familier, der var klar til at hjælpe, til at skrive direkte til hans borgmestermail. Selv om kommunen naturligvis selv kan huse en del, havde den med flygtninge fra Syrien god erfaring med også at indkvartere privat, fortalte borgmesteren i Furesø forleden til Berlingske .

Hos Røde Kors kan man melde sig til det landsdækkende netværk ‘Parat’, der lige nu er klar til at hjælpe både flygtninge fra Ukraine og herboende ukrainere.

“Vi har brug for en trup, vi kan kalde på, som er klar til at løse en lang række frivillige opgaver,” siger Morten Purup Jørgensen, der er chef for fundraising i Røde Kors.

Seneste vurdering fra den danske regering lyder, at der vil komme omkring 20.000 flygtninge fra Ukraine til Danmark. Så mon ikke der bliver mulighed for også at hjælpe sin næste helt konkret?

z_

Vil du anbefale artiklen til andre medlemmer?

Anbefal

44 anbefalinger

Del med en ven

34 delinger

Bidrag

Få besked om nye bidrag

SPØRGSMÅL

Frederik Flyvholm

05.03.22 – 09:04

Hvilken nødhjælpsorganisation kan jeg donere til for at hjælpe ukrainerne mest muliat?

3 SVAR Følg tråden **3****Hanne Henriksen**

05.03.22 – 13:16

Vi holder støtte-koncert-gudstjeneste for Ukraine i Horsens Klosterkirke. Elever fra Horsens Gymnasium & HF, Musikskole, Komediehuset, Platform K etc. bidrager med indslag og deltagerne kan donere penge til Folkekirkens Nødhjælps indsats i Ukraine. Vi gjorde noget lignende i 2015 ifm. Syrien.

SVAR**2****Mettr Thingstrup**

Her viser vi baggrunden for dit bidrag

VÆLG BIDRAGSTYPE

Skriv dit bidrag her

Du får besked om nye bidrag

BIDRAG